

El paisatge, fauna i flora del barri de Les Pedreres

Un paisatge esplèndid i una geografia privilegiada:

Per la seva situació, paisatge, geologia i altres moltes característiques, la muntanya de Les Pedreres presenta una elevada singularitat si el comparem amb el conjunt d'altres turons, espais naturals, boscos i indrets de l'entorn natural o de la pròpia part urbana de la ciutat de Girona. Es tracta d'un dels rodals més atractius de la ciutat, al capdamunt del qual hi trobem el barri de Torre Gironella, la Torre d'Alfons XII i Els Polvorins.

En destaquen sobretot les nombroses pedreres (que donen nom al barri), situades als afloraments geològics d'aquesta muntanya calcària, els quals han estat explotats des de fa mil·lennis, proveint pedra per a la construcció de cases, edificis, escales, carrers, muralles i, fins i tot, Sant Feliu o la Catedral. De fet, podríem dir que tota la pedra que falta a la muntanya la trobem, tallada i endreçada en forma de carreus, maons i esglaons, al Barri Vell, que ha crescut al mateix ritme que s'han aprimat les pedreres de la famosa *Pedra de Girona*. Aquesta roca aplega multitud de fòssils com els nummulits, de quan fa més de 50 milions d'anys, la nostra geografia era ocupada per un mar tropical i de fet, aquests afloraments calcaris de l'eocè tenen continuïtat als cingles de Sant Roc i Santa Elena, o a les cingleres del Far, ja a la propera comarca de la Selva o la Garrotxa (les quals poden ser contemplades des de Les Pedreres estant).

Animals i plantes singulars:

Pel que fa a la vegetació, hi trobem bons exemples de brolles de brucs amb estepes, formacions de romaní amb bruc d'hivern i taques del que foren alzinars i ara és garriga amb alguns pins esparsos. Alguns nuclis de plantes al·lòctones com les acàcies o moreres de papers creixen a la muntanya, sobretot prop de les explotacions de pedra (són arbres apreciats per fer ombra a la feixuga tasca dels picapedrers durant l'estiu). Als solells hi trobem algunes de les petites plantes calcícoles i termòfiles més pròpies de la zona (com per exemple la jonça o unes quantes espècies d'orquídiades, les més abundants de

les quals són les abelleres). En altres vessants hi trobem alzines, pins i fins i tot peus d'arç, auró i espinavessa, com succeeix al preciós hemicycle que forma un dels vessants més septentrionals de la muntanya, conegut com *La Ferradura*, on un agradable passeig hi mena des dels Jardins Fora Muralla, pujant pel carrer Merlets.

També hi són presents moltes espècies d'arbres fruiters, sigui per la seva condició de zona forestal mediterrània, sigui perquè hi ha estat plantats directament, o bé perquè hi han crescut a partir d'exemplars originaris de jardins. Els lledoners atreuen ocells com els durbecs, a l'hivern, que comparteixen espai amb els més abundants tallarol capnegre, tallarol de casquet, tudó, mosqueters, pit-roig, verdum, cargolet, gafarró o cardina. A la primavera i tardor, en època de migració, tampoc són rars de veure ocells en pas per sobre la ciutat (sobretot rapinyaires), donada la seva gran panoràmica sobre el pla de Girona, a ponent, i la Vall de Sant i les Gavarres, a llevant. A l'estiu, la composició canvia força: hi canten l'oriol, el rossinyol (aquest de dia i de nits), el mosquiter pàl·lid, les orenetes, falciots, ballesters i abellerols; però en canvi no s'hi veuen els estols de fringíl·lids que omplen el paisatge durant els mesos més freds. La cota elevada permet observar multitud d'ocells insectívors capturant invertebrats al vol, juntament amb la merla blava i la cotxa fumada que crien a les pedreres testimonials que hi romanen- o, de manera més esporàdica, altres espècies com el roquerol, el pardal roquer, el còlit ros o fins i tot el duc, el qual ha estat sentit en alguna ocasió. Sobre els rapinyaires nocturns, hi és freqüent el xot (que emet el seu característic xiulet durant les nits de primavera i estiu), mentre que el mussol cria a les parets de la muralla. Finalment, recentment s'hi ha descobert el gamarús, que probablement fa niu en algun espai arbrat prop de les pedreres Anglada i a llevant del carrer Bellavista (on s'hi ha observat polls alguns primavera).

Les Pedreres també són un indret excel·lent per observar i buscar diferents espècies d'hèrptils. A les petites masses d'aigua que conformen la xarxa de pous i mines (com la Mina del Calvari, visitable, situada al seu vessant nord i accessible des del Passeig Arqueològic) hi crien reinetes, granotes verdes i pintades i, fins i tot, algun tritó. Els rèptils de l'àrea són encara més

interessants: el sargantaner comú freqüenta les brolles esclarissades, tal com fan la serp llisa meridional, la serp verda i la serp blanca; i fins i tot s'hi ha citat l'escassa serp de ferradura i el dull, dues espècies realment rares i excepcionals a la nostra comarca. Dragons i sargantanes també són abundants als nombrosos murs i pedregars de pedra calcària de Girona, o també als patins, jardins, terrasses i parets dels habitatges del barri.

Indrets on passejar:

Sigui per observar fauna, flora, o senzillament per deleitar-nos amb un paisatge magnífic, recomanem caminar pel barri, per la muntanya i turons de Les Pedreres. Una passejada molt recomanable és al sector nord-oriental del turó, on la muntanya de Les Pedreres davalla lentament cap a la vall de Sant Daniel, el Galligans i el Passeig Arqueològic a través del camí de les Creus i el Calvari. Aquí, com un petit hort de Getsemení, un camí empedrat, traçat entre olivars curiosament conreats (pràcticament els únics del municipi), diverses capelles i un paisatge amable i dolç als nostres peus, recorrem els vessants primers i la carena després cap a l'ermita del Calvari, envoltada d'interessants prats amb fenassars, orquídiess i una vegetació herbàcia i singular.

Ja al límit amb la part urbana, les Pedreres té un gradient sobtat al sector nord (on els carrers del Passeig Fora Muralles o el carrer Bellavista amb les antigues pedreres Anglada i Solés tracen una frontera marcada entre les brolles i les cases), mentre que al sud el pas fins a la ciutat és més gradual, primer pels grans jardins de les cases i edificis de la zona del Palco dels Sastres i més tard pel Parc de Vista-Alegre, sovintejat per ocells forestals que baixen a cotes planes i arrecerades, entre freixes, aurons, pins i peus d'arbrat ja urbà.

Finalment, un dels grans atractius de Les Pedreres és la seva panoràmica magnífica, ja sigui des del barri de Torre Gironella, des de la torre d'Alfons XII o des de la torre de telecomunicacions –coneguda com *el Pirulí*–, als Polvorins, des d'on es pot gaudir d'una vista panoràmica magnífica.

En resum, estem parlant d'un dels barris amb una major diversitat biològica i, especialment, amb un paisatge més característic i sorprenent, encara poc conegut per molts gironins i gironines, malgrat tenir-lo a quatre passes. Esperem que, amb la seva definitiva ordenació, amb l'interès creixent de la ciutadania i, sobretot, amb la feineda que està duent a terme l'activa associació de veïns, anem descobrint tots els seus racons, la seva fauna, la seva flora i les seves delicioses passejades al llarg de tot l'any.

Ponç Feliu i Latorre

Biòleg i Ambientòleg